

Den 4. oktober 2006

Fremtidens natur - vores ansvar

Regeringens naturpolitiske redegørelse 2006

Regeringen ønsker med denne redegørelse at få en politisk debat om naturindsatsen de kommende år. Det skal ske på grundlag af en langsigtet strategi. Redegørelsen lægger derfor op til en drøftelse af, hvilke værdier vi skal basere vores naturindsats på. Dernæst giver den regeringens forslag til, hvor der skal gøres en konkret indsats – og hvornår. Regeringen vil,

- skabe ny natur i Danmark – afsætte 700 mill. kr. ekstra til at bl.a. naturarealet kan øges og næringsstofbelastningen af vandmiljø og natur kan reduceres,
- etablere danske nationalparker,
- sikre at landbruget tager større natur- og miljøhensyn – bl.a. gennem en ny lov om miljøregulering af landbruget,
- understøtte kommunerne, så de kan løse deres nye naturopgaver – bl.a. gennem et nyt kvalitetsstyringssystem,
- sætte fokus på livskvalitet og sundhed – bl.a. via medfinansiering af partnerskabs-projekter for den nære natur, som giver lokale naturoplevelser,
- sætte fokus på fysisk planlægning med respekt for natur, som dermed langsigtet skaber gode rammer for danskernes hverdag og livskvalitet,
- understøtte beskyttelsen af verdens natur.

Med dette udgangspunkt lægger regeringen op til debat om fremtiden for Danmarks natur.

Invitation til debat

En af de mest langsigtede forpligtigelser, vi har som mennesker, er at videregive et land i samme - eller bedre - tilstand til vores efterkommere. Det gælder også for naturen. Vi skal med kunstneren Bjørn Nørgaards ord ”ikke opføre os som græshopper, der lander på marken, æder alt og efterlader intet til dem, der kommer efter os”. Vores beslutninger og handlinger ændrer naturen i dag, og selvfølgelig er det ikke alene vores egen generations behov, der skal styre vores handlinger. Naturpolitik er for vigtig til kortsigtede eller smalle løsninger – derfor denne invitation til debat om et fælles og langsigtet fundament for naturpolitikken.

Naturen betyder nemlig noget for os – men den betyder noget ganske forskelligt for hver af os. Vi har hver især erfaringer med natur, som er indlejret i os. Skønhedsoplevelser f.eks. af muldens duft om foråret, duggen over engen eller af blæsten i læhegnene om efteråret kan sætte sig dybere end sommerferiens ellers storslåede naturoplevelser langt fra Danmark. Vi går ikke bare ud i naturen – vi går også ind i den.

I gamle dage var det indlysende, at produktion og natur var tæt forbundne. Kørerne græssede på engen, der blev slået hø, og storken levede på de samme arealer. I dag lever mange af os i bysamfund, omgivet af avanceret teknologi og industrielle produkter. Det kan få os til at tro, at vi er mere uafhængige af naturen i dag end tidligere, men sådan forholder det sig ikke. Naturen er og bliver vores livsgrundlag. Uden naturen ingen mad på bordet. Ingen råstoffer til produktion og færre skønhedsøjeblikke. Vi har kun denne ene jord at gøre godt med, derfor skal vi også passe på den.

Naturen er også direkte koblet til samfundsøkonomien på en lang række områder. Vi har brug for rent vand i industrien og i husholdningerne. Landbrug, fiskeri og skovbrug er gamle, traditionsbundne danske erhverv, som fortsat skaber store værdier for vores samfund og vores velfærd. I en globaliseret verden skal Danmark også være et attraktivt sted at bo, hvor adgang til natur og stille landskaber i nærheden af byerne er sikret. Vi vil gerne kunne tiltrække udenlandske virksomheder, arbejdskraft og turister. Derfor skal vi værne om og genskabe natur og landskaber, hvis vi vil opretholde vores velfærd.

Men der skabes ikke ny og bedre natur på kort tid. Det landskab vi elsker er skabt gennem århundreder. Det kan ødelægges på kort tid, men tager ofte årtier at genskabe. Derfor skal naturindsatsen tilrettelægges efter en strategi, der rækker langt ud i fremtiden.

Udfordringer

Erfaringen viser, at det virker at gøre en målrettet indsats for naturen over en længere årrække. F.eks. er nedgangen i landets samlede naturareal stoppet. Den grove forurening er i dag sjældnere. 1970'ernes og 80'ernes store miljøsager med udledning af urensset spildevand og jordforurening med giftige kemikalier, ser vi meget sjældent i dag, og det er i dag ikke længere sundhedsskadeligt for københavnere at bade i havnen. En lang række giftstoffer bruges ikke længere i Danmark, og luften er blevet renere, fordi vi har stillet krav til virksomhederne. Skorstens-filter på den forurenende virksomhed og katalysator på alle nye biler er en selvfølgelighed i dag, men det var det ikke for 20 år siden. Mange søer og vådområder er genskabt, flere udrettede vandløb har fået deres slyngninger tilbage. Et af de flotteste projekter er Skjern å i Vestjylland, men eksemplerne findes over det meste af landet. For bare et par måneder siden blev f.eks. Nordjyllands største sø - Vilsted Sø – indviet. Flere arter af dyr, fugle og planter er også i fremgang. Det gælder f.eks. kronhjorten, som man i dag kan opleve mange steder i Danmark. For bare 50 år siden var kronhjorten en dyreart, der kun levede få steder i Jylland. Også flere og flere fuglearter vender tilbage til Danmark for at yngle, som f.eks. havørn, kongeørn, vandrefalk og den røde glente. Og sjældne arter som løvfrøer, orkideer og odder trives bedre end før, fordi der er gennemført en aktiv naturforvaltning. I vækstområder, hvor byudviklingen tager fart, skal man ikke være i tvivl om, hvor byen slutter og det åbne land begynder. Det giver kvalitet både til byen og det åbne land. Den fysiske planlægning medvirker til at styre udviklingen og skal bl.a. medvirke til at sikre byboere adgang til natur og til stilhed.

Selv om der på flere områder er gjort en målrettet indsats for naturen de seneste 10-20 år, er der fortsat store naturopgaver foran os.

Naturen har stadig for lidt plads, og den påvirkes af for mange næringsstoffer og miljøskadelige stoffer. Det er desværre en tilbagevendende begivenhed, at vi ser omfattende iltsvind i vores fjorde. Vandmiljøet er belastet af pesticider, af et overskud af næringsstoffer fra landbrug og dambrug og af at der udledes miljøfremmede stoffer fra dambrug og spildevand. Det viser den seneste

DMU-rapport fra 2005 om naturens tilstand. Konklusionen er ikke overraskende. Det var samme hovedresultat som det bredt sammensatte Wilhjelm-udvalg kom frem til i 2001, da de gjorde en samlet status for naturens tilstand i Danmark.

Opgørelserne viser også, at naturen lider under, at over 90% af landets areal er påvirket af dræning og afvanding. I naturen er vand ensbetydende med liv, og der er i dag for få små vandhuller og søer, hvor insekter, fisk, padder, fugle og vandlevende dyr kan slå sig ned. Kun ca. 2% af åer og vandløb har bevaret deres naturligt bugtede forløb gennem landskabet. Resten er rettet ud med gravemaskiner, lagt i kanal, rørlagt eller forsvundet. Konsekvensen er, at naturområderne, er blevet for få, for opsplittede og der mangler kontinuitet. Naturen lider helt generelt under den meget intensive arealanvendelse. Samtidigt mangler der afgræsning af de enge og overdrev, som tidligere var en mere naturlig del af kulturlandskabet, så omkring 40% er under tilgroning og arter forsvinder. F.eks. er harer og agerhøns i dag sjældne gæster i det åbne landskab, og engfugle som viben og kobbersneppen er gået drastisk tilbage, fordi engene gror til eller opdyrkes. Klimaforandringer påvirker også naturen, og der er problemer med, at unaturlige, invasive arter som amerikansk mink, dræbersnegle og bjørneklo spredes og fortrænger oprindelige arter på deres vej. En tredjedel af de vilde danske plantearter er på vej til at forsvinde.

Fælles værdier kan lægge et langsigtet spor

Regeringen ønsker fortsat mere og bedre natur i Danmark. Vi skal standse nedgangen i den biologiske mangfoldighed, sådan som også regeringerne i EU har besluttet. Når målsætningen skal forfølges, interesserne brydes og naturen er i spil, vil vi lægge et spor ud, som kan hjælpe med at styre os igennem de mange konkrete og vanskelige prioriteringer, vi konstant bliver stillet overfor. Regeringen ønsker derfor at lade tre centrale værdier være styrende for vores naturpolitiske indsats: Mangfoldighed, ansvar og dialog.

Mangfoldighed – fordi variation tjener mange formål

Tabet af mangfoldighed er et globalt problem. Men det er også et dansk problem. For regeringen er det vigtigt, at vi har plads til mangfoldighed. Fordi det bakkede danske landskab med en mosaik af skove, marker, enge, åer, vidtstrakte kyster og lavvandede fjorde rummer stor skønhed og kvalitet. Og det giver mulighed for, at mange slags dyr og planter kan leve her. Internationalt har vi en særlig forpligtelse til at værne om de naturtyper og arter, som ikke findes mange andre steder - f.eks. kystlaguner som Nissum Fjord i Vestjylland.

Vi vil have en natur, som både rummer sjældne og almindelige dyre- og plantearter i levedygtige bestande. Kvaliteten af dansk natur skal forbedres, tilbagegangen af arter skal bremses, og naturforvaltning skal målrettes mod mere variation i det danske landskab. Indsatsen skal dække bredt. Natur handler nemlig både om det gamle egetræ på marken, den bynære lund, engen med de græssende køer og den "vilde" og store natur som klithederne langs Vestkysten, store moser, den urørte skov, de lavvandede kystområder og stenrevne på havets bund.

Ekstensiv naturpleje og naturnær skovdrift, som i disse år indføres i statens skove, skal være naturlige dele af dansk naturpolitik. Samtidig skal der være gode muligheder for, at naturen kan udvikle sig frit – eller sagt på en anden måde; naturen skal have mere plads til at forvalte sig selv. Det gæl-

der også arter, som påvirker naturudviklingen aktivt – f.eks. ekstensiv afgræsning af naturområder og bæverne, der rydder ådalene for piletræer og skaber ny dynamik i vandløbene.

For at sikre mangfoldigheden er det nødvendigt, at naturområderne i Danmark hænger bedre sammen og dermed skaber grønne netværk, som giver dyr og planter mulighed for at sprede sig. Vi skal også prioritere projekter, som skaber større naturområder og naturområder af bedre kvalitet, så der kan opretholdes levedygtige bestande på langt sigt indenfor netværket af naturområder i Danmark. Og indsatserne skal komplementere hinanden, så der målrettet gives plads til mange forskellige slags natur. Det gælder f.eks. en sammenhængende indsats for naturen i de danske ådale og kystnære områder.

Men når vi skal gøre en indsats for naturen, er det ikke fordi naturen er noget helligt, men en integreret del af vores samfund. Vi skal derfor også have blik for naturens mange forskellige kvaliteter og anvendelsesmuligheder. Vi skal forstå og udnytte, at naturinitiativer kan tjene flere formål på en gang. Et naturgenopretningsprojekt kan f.eks. ofte samtidig skabe nye muligheder for friluftslivet, motion og sundhed og få huspriserne i et område til at stige.

I det hele taget skal vi blive bedre til at integrere naturindsatsen i den øvrige samfundsudvikling, bl.a. når det gælder byudvikling, nye anlægsprojekter og klimatilpasning. Vi skal tænke helhedsorienteret. Vi skal skabe sammenhænge.

Ansvar og udsyn - for kommende generationers skyld

Vi skal ikke nøjes med at forholde os til vores egen hverdag, det nære, og den natur vi har tæt på i dagligdagen. Vi skal hæve blikket, når vi planlægger for fremtidens natur. Vi skal have mod til at sætte kursen for en udvikling i naturen, som rækker ud over landegrænser. Vi skal skabe sammenhæng mellem naturindsatsen på alle niveauer og løfte svære og komplicerede udfordringer i dag, selvom vi ikke umiddelbart kan se den fulde effekt i vores egen baghave eller vores egen levetid.

Vi skal også blive bedre til at regne naturomkostningerne med i prisen for produktion og forbrug. Det er ikke gratis at tære på naturressourcerne. Vi er alle forbrugere, som ind i mellem glemmer omtanken og bare vil have flere varer og goder – hele tiden hurtigere, nyere, billigere. Tempoet på produktion og forbrug bliver konstant skruet op. Hvis vi ikke formår at indregne omkostningerne for natur og miljø og undlader at handle (*cost of inaction*) eller justere kursen, risikerer vi at udskrive en regning til vores børn og børnebørn. Det ser vi f.eks. når områder med afrikansk bjergregnskov med alle dens mange arter og gener forsvinder. Måske er det lige her byggeklodserne til fremtidens bedste medicin findes? Og hvis vi ikke formår at reducere det globale udslip af drivhusgasser, kan vi kun frygte for konsekvenserne, der vil påvirke dagligdagen for os alle sammen.

Vi skal selvfølgelig leve op til vores internationale forpligtelser. Ikke bare med fine ord men også med handling. Danmark er afhængig af, at de andre lande, som råder over størstedelen af verdens samlede naturressourcer, gør noget for at beskytte dem. Det skal vi kræve af dem og holde dem fast på. Vi har også et ansvar for at præge den internationale dagsorden, hvor vi har særlige kompetencer. Men det fordrer anstændigvis, at vi selv gør hvad vi kan for at beskytte vores egen natur herhjemme.

Industri-, transport-, og landbrugssektorens interesser er væsentlige og begrundede i umiddelbart forståelige økonomiske hensyn. Når naturen er under pres, har vi politikere derfor et særligt ansvar. Vi må bl.a. sørge for, at staten kan løfte de store, nationale naturopgaver. Hvorimod kommunerne har et væsentligt medansvar for at beskytte og pleje den lokale natur.

Men erhverv og forbrugere har selvfølgelig også ansvar for at indgå i løsningen af problemerne. De primære erhverv som landbrug, skovbrug og fiskeri lever af, med og i naturen. Det skal vi respektere. Men det er afgørende, at naturhensyn integreres dybt i produktionen. Hvis vi tænker os om og går i dialog med erhvervet og stiller de rigtige krav, så kan udfordringerne bl.a. løses med hjælp af investeringer i udviklingen og anvendelsen af ny teknologi, og politiske krav skal skubbe på den udvikling. Vi må acceptere, at vores livsform og produktion har en pris. Løsningen er ikke at nedlægge produktionen i Danmark, starte op i udlandet og dermed eksportere vores miljøproblemer. Men samtidigt skal vi også udnytte investeringerne aktivt ved at skabe grundlag for industrielle succes historier på de områder, hvor Danmark er langt fremme, som det f.eks. er tilfældet for vindmøller. Derudover investerer vi i dag i forskning og teknologiudvikling af biobrændsler bl.a. for derved at skabe grundlag for en ny grøn industri.

Den enkelte borger har også et ansvar for at passe på den nære natur. Et ansvar, som sagtens kan forenes med, at naturen benyttes. Ja faktisk tyder alt på, at jo mere mennesker benytter naturen, jo mere ansvarlige føler de sig overfor den. Man beskytter det man elsker, og elsker det man kender.

Allerede i dag får naturen 110-150 millioner besøg om året. At bruge natur og landskabet giver livskvalitet, motion, oplevelser. Det forebygger stress og sygdom – det ved vi. Og det giver en større forståelse for naturbeskyttelse og nødvendigheden af en balanceret landskabsudvikling. Kendskab og kærlighed til den danske natur giver os identitet og en fælles referenceramme, som styrker vores fællesskab og tilhørsforhold på tværs af kulturer. Som forældre har man ansvaret for at give naturen en plads i børnenes verden ved at skabe rum og mulighed for ens børn til at gøre sig erfaringer med naturen. Skolerne skal sørge for børnenes grundlæggende kendskab til naturen, både gennem teori og oplevelser i naturen.

Dialog og partnerskaber – fordi fælles løsninger holder længst

Presset på den danske natur kommer fra mange sider. Derfor ønsker regeringen også at engagere mange forskellige kræfter i at løse udfordringerne. Vi kommer længst ved at arbejde sammen om nye løsninger indenfor produktion og forbrug, som kan mindske presset på naturen.

I international sammenhæng er dansk landbrug meget langt fremme med udviklingen af produktionsmetoder, som er skånsomme overfor naturen. Regeringen ønsker at fortsætte og styrke dialogen med landbruget om forvaltningen af de meget store dele af det åbne danske land, som landbruget råder over.

Regeringen vil også styrke samarbejdet med de grønne organisationer. Organisationerne ligger inde med stor viden om dansk natur, om naturens tilstand og udvikling. Tusindvis af medlemmer er fremragende ambassadører for naturpolitikken i hver en afkrog af landet. Gennem partnerskaber kan myndigheder og organisationer forene kræfterne om naturinitiativer – lige fra oplysningskampanjer til konkrete indsatser for at vedligeholde naturområder.

Dialog er også et helt centralt element i god planlægning. Hvis byerne i Østjylland ikke skal vokse sammen – ja så kræver det forudseende dialog mellem kommuner, erhvervsinteresser og borgere. Det samme gælder også når vi f.eks. vil sikre en hensigtsmæssig fordeling af arealer til erhverv, boliger og fritid i hovedstadsområdet.

Fra 1. januar 2007 overtager kommunerne det samlede ansvar for planlægning i det åbne land. Det bliver en opgave, som fordrer afvejning af alle de mange interesser, som 'gør krav på' vores landskaber og natur. Hvis opgaven skal lykkes til vores alles og naturens bedste kræver det, at der er en god dialog mellem landmænd, friluftsfolk, fuglekiggere, lystfiskere, dambrugere, naturfredere, byboer, insektsamlere osv. Dialog skaber forståelse for andres interesser. Og løsninger baseret på fælles forståelse er og bliver de mest holdbare.

I sidste ende hviler al naturpolitik på befolkningens forståelse for, at indsatsen er nyttig og nødvendig. Regeringen vil derfor arbejde for at informere og inddrage befolkningen i naturpolitikken og i den praktiske naturforvaltning. Indsigt og inddragelse skal ikke kun være forbeholdt professionelle naturfolk. Der skal bredde til indsatsen, før vi for alvor kan rykke noget.

Regeringens forslag til indsats

Det samlede naturareal skal øges, fosforoverskuddet og kvælstofudvaskningen skal reduceres. Regeringen har afsat 1 mia. kr. ekstra i perioden 2006-09, udover den indsats, som allerede er iværksat til forbedring af naturen og miljøet. Ingen regering har før brugt så mange penge på naturprojekter. De geografiske indsatsområder – f.eks. Lillebælt, Gudenå-dalen, og Odense Fjord - vil kunne danne udgangspunkt for igangsættelse af en række større og mindre naturgenopretningsprojekter til gavn for natur, vandmiljø, turisme og friluftsliv. Særligt i ådalene og de kystnære områder vil vi skabe sammenhængende natur og forbedre vandmiljøet. Det særlige fokus på netop ådale og kystnære områder skyldes, at her giver en indsats særlig effekt. Man kan på en gang skabe mere natur, få bedre vandkvalitet og skabe økologisk sammenhæng i landskabet, få nye muligheder for friluftslivet, og endelig skabe mulighed for at arealer, hvor landbrugsdyrkingen er usikker, kan gå ud af drift.

Der bliver brug for alle kræfter til at løse opgaven, som skal gennemføres med høj grad af lokal inddragelse og dialog med borgere, interesseorganisationer, lodsejere og myndigheder mv. Men ikke nok med det. Der bliver også sat penge af til lokale friluftsliv- og naturplejeprojekter over hele landet. Indsatsen, som regeringen bidrager til, vil blive løst i partnerskab mellem staten, de nye kommuner, Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet, der også stiller ressourcer til rådighed. Alle for- eninger og gode lokale kræfter kan søge om penge og igangsætte projekter.

Regeringens samlede indsats for naturen vil spænde vidt og rette sig mod såvel store, internationale problemstillinger som helt lokale borgernære initiativer til glæde i hverdagen for mennesker over det meste af landet. Både stat og kommune deltager heri.

Udover den ekstra milliard er nedennævnte initiativer i gang eller på vej, som tilsammen vil sikre mere og bedre natur i Danmark, og som medvirker til at løfte den store internationale udfordring om at bremse nedgangen i biodiversitet inden 2010.

De væsentlige konkrete initiativer er:

1. Naturbeskyttelse på tværs af landegrænser

Naturen er en global ressource. Den nationale indsats kan ikke stå alene. Det er også nødvendigt at have udsyn og tænke ud over landegrænser, når det gælder beskyttelsen af de globale naturværdier. Hvordan vi behandler vores natur, har en effekt på andre landes natur, og omvendt. Og gør vi en indsats for den globale vil vi samtidig gavne vores egen.

Danmark vil gøre sit for at bakke op om målsætningen om at bremse nedgangen i naturens mangfoldighed frem mod 2010, både herhjemme og i det internationale arbejde. Indsatsen skal fokusere på:

- En national klimatilpasningsstrategi om hvordan man kan imødegå konsekvenser for natur, dyre- og planteliv som følge af ændringer i klimaforhold over de kommende år.
- At der er etableret et globalt netværk af beskyttede områder på land og på havet ved at udvikle regionale netværk af beskyttede områder og økologiske netværk.
- Initiativer der understøtter efterspørgsel efter lovligt og bæredygtigt produceret træ – nationalt og internationalt.
- At udnytte den særlige danske ekspertise i forhold til invasive arter ved at arbejde for et øget samarbejde på tværs af landegrænser, som både omfatter et varslingsystem og håndtering af konkrete, problematiske arter.

2. Sikring af Danmarks nationale naturværdier

Dansk natur rummer unikke landskaber, naturtyper og arter, som skal bevares og udvikles for at bestå. Det kræver, at vi gør en indsats, der skaber synlige resultater på kort sigt, men hvor den fulde natur- og miljøeffekt først slår igennem på længere sigt.

Udfordringerne med f.eks. at leve op til 2010-målsætningen og med at gennemføre EU's habitat- og vandrammedirektiver er en opgave, som kræver fremsynethed. Regeringen har allerede taget flere initiativer – bl.a. ny miljømålslov i 2003, revideret naturbeskyttelseslov i 2004 og en handlingsplan for biologisk mangfoldighed og naturbeskyttelse i 2004 – for at kunne opfylde forpligtelserne. De politiske aftaler er understøttet med konkret handling i naturforvaltningen. Det er bl.a. sket med en række store naturgenopretningsprojeter de senere år som f.eks. projekt til bevaring af de danske klitheder langs Vestkysten, genopretning af højmoser og overdrev, bevaring af den danske laksefisk snæbelen i Sønderjylland og genopretning af stenrev i Kattegat.

Regeringens indsats dækker også skovene, hvor der i 2002 blev udarbejdet et nationalt program, der fastlægger mål, indsats og initiativer. Opfølgningen har bl.a. betydet vedtagelse af en ny skovlov i 2004, hvor omdrejningsaksen er omstilling af skovbruget til naturnær skovdrift og større mulighed for at udvikle og beskytte naturen i skoven. Der er også kommet nye tilskudsordninger til skovene fra 1. september i år. I statens skove er hensynet til naturen yderligere opprioriteret de seneste år med indførelse af naturnær skovdrift og miljøcertificering. Der rejses årligt ca. 2.000 ha ny skov i Danmark.

Selv om der er taget en række initiativer de senere år, vil vores indsats i dag først for alvor give afkast om flere år i form af f.eks. renere vandløb og søer, bedre og større naturområder. Denne langsigtede indsats med at skabe gode rammer for naturen er en helt fundamental forudsætning for, at bevare de truede arter og naturtyper i den danske natur. Det er den linie regeringen vil følge. Målet er både at skabe sammenhæng mellem større og mindre naturområder og at forbedre kvaliteten af den eksisterende natur. Helt konkret vil regeringen styrke indsatsen ved at:

- Tage udgangspunkt i en række geografiske indsatsområder, som ramme for områder med naturgenopretningspotentialer og kommende vand- og naturindsatser.
- Iværksætte aktiviteter, som prioriterer EU's vandrammedirektiv og Natura 2000 målene højt, bl.a. gennem en indsats for at genoprette ådale og deres oplande, som rummer værdifulde tørre og våde naturtyper. En samlet indsats for ådalene vil give nye og forbedrede levevilkår for dyr og planter, forbedre vandmiljøet, og give flere naturoplevelser.
- Gennemføre en samlet national planlægning for Danmark mest værdifulde vand- og naturområder. Udgangspunktet er EU's habitatdirektiv og EU's vandrammedirektiv. Denne planlægning vil frem mod 2009 via vand- og naturplaner målrette og prioritere indsatsen, hvor naturens behov er størst.
- Gennemføre større naturgenopretningsprojekter for overdrev, enge, strandenge, heder og marin natur. Med disse projekter kan vi hjælpe en stor del af de arter, som er mest truede, både sommerfugle, fugle, padder og planter.
- Forbedre kvaliteten af de danske skove ved at beskytte særligt værdifulde naturområder i skovene, og styrke kvaliteten i skovene gennem en fortsat udvikling og indførelse af naturnær skovdrift, herunder også at ændre og pleje naturen f.eks. ved græsning i statsskove med skovkvæg.
- Udarbejde en national handlingsplan for invasive arter. Indsatsen vil få fokus på at forebygge introduktionen af nye problematiske arter og på at bekæmpe de invasive arter, som i dag skaber størst problemer for den danske natur.
- Gennemføre forvaltningsplaner for udvalgte arter i den danske natur f.eks. for flagermus.

3. Etablering af Danmarks første nationalparker

Regeringen har i regeringsgrundlaget fra 2004 besluttet, at der skal etableres nationalparker i Danmark, og har derfor fået gennemført et større udredningsarbejde de seneste to år. Formålet med at etablere en eller flere nationalparker er at skabe rammen for en samlet planlægning af større landskaber og sammenhængende naturområder. I en nationalpark skal naturbeskyttelse, friluftsliv og erhvervsudvikling tænkes sammen i en balanceret udvikling. Det vil på én gang øge naturbeskyttelsen og skabe nye muligheder for naturoplevelser og turisme og dermed også et potentiale for erhvervsudvikling. Etableringen skal ske i et konstruktivt samarbejde mellem myndigheder, private lodsejere og foreninger. Derfor vil regeringen:

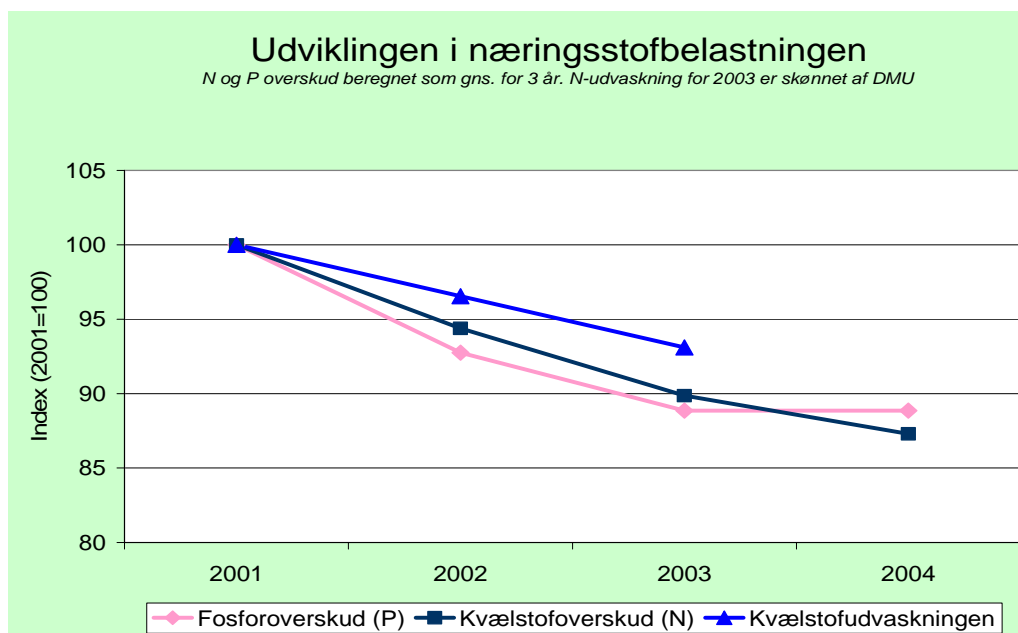
- Fremsætte et lovforslag om nationalparker i efteråret 2006. Lovforslaget lægger klare rammer for de kommende års intensive arbejde med at etablere nye nationalparker.
- Udarbejde en forvaltningsmodel for de nye nationalparker, der tager højde for både nationale og lokale interesser og som skaber grundlag for at arbejde med en ny form for naturbeskyttelse i Danmark.
- Når loven er besluttet af Folketinget udvælges konkrete områder, hvor arbejdet med at etablere nationalparker kan sættes i gang. Målet er at have etableret den første nationalpark allerede i 2008.

4. Natur og miljøhensyn i landbruget

Som Danmarks største naturforvalter har landbruget et særligt ansvar for at bidrage til at berige naturen og mindske miljøbelastningen af vores vand og natur. Derfor har der også gennem en længere årrække været fokus på miljøregulering af landbruget bl.a. med vandmiljøplan III, hvor der bl.a.

blev fastsat regler til begrænsning af kvælstof- og fosfor-belastningen af natur og miljø. Effekten heraf ses bl.a. nedenfor:

Regeringen har forstærket indsatsen både med vandmiljøplan III og en ny politisk aftale fra 2006, der skal imødegå landbrugets påvirkning af natur, miljø og naboer med næringsstoffer. Det sker ved at strømline reglerne for etablering og udvidelse af husdyrproduktion og skabe et stærkt incitament til at udvikle og anvende ny, forureningsbekæmpende teknologi. Samtidig stilles nye, skærpede krav til miljøbeskyttelsen, ikke mindst i forhold til udledning af ammoniak og lugtproblemer.

Lovforslaget bygger oven på og øger ambitionsniveauet fra det politiske forlig om Vandmiljøplan III fra 2004. Tilsvarende har størsteparten af det danske landdistriktsprogram frem til i dag været anvendt til at understøtte natur- og miljøformål.

Landbrugsdriften skal også i fremtiden tage flere hensyn til naturen, så vi får styrket sammenhæng mellem natur og landbrug. Vi ønsker at der f.eks. skal være flere ekstensivt dyrkede marker, bufferzoner og grønne korridorer, hvor vilde dyr og planter kan leve og bevæge sig mellem naturområder og opdyrket land. Samtidig skal udvaskningen af næringsstoffer til vandmiljøet og påvirkningen af sårbar natur begrænses. Derfor lægger regeringen op til:

- Udmøntningen af EU's nye landdistriktsprogram i Danmark vil bidrage til at sikre, at der for landmændene bliver incitamenter til og økonomi i at tage yderligere hensyn til naturen i landbrugsdriften.
- Gennemførslen af VMP III vil gennem de nærmeste år nedsætte belastningen af naturen og vandmiljøet med næringsstoffer væsentligt, og etableringen af bufferzoner ved sårbare naturområder vil styrke naturens muligheder i det åbne land.
- Regeringen fremlægger et lovforslag om ny regulering af husdyrbrug, som vil betyde, at der sker en reduktion i landbrugets belastning af naturen med kvælstof, som er én af de største trusler mod de vilde planter. Lovforslaget vil give en ensartet, gennemskuelig og forenklet

regulering af husdyrbrug. Samtidigt indebærer lovforslaget en væsentligt lettere håndhævelse i forhold til håndhævelse af VVM reguleringen.

- Lugtgenerne fra husdyrgødning vil blive nedsat væsentligt, ikke blot til glæde for dem, som bor på landet, men også til glæde for de mange, som kommer ud i landskabet for at nyde naturen.

5. Kommunerne er klar til naturopgaverne

Kommunerne får med kommunalreformen ansvaret for udviklingen i det åbne land. En ny og væsentlig opgave. Den medfører, at den enkelte kommune fremover skal beskytte naturen inden for kommunegrænsen, sikre borgernes grønne omgivelser og skabe rammer for naturoplevelser lokalt. Det giver mening, at det er lokale kræfter, der forvalter den nære natur. Men der skal være sammenhæng mellem den nationale og den lokale naturindsats, så der opnås mest mulig effekt. Derfor skal staten bidrage med klare rammer og nødvendige redskaber for kommunernes naturforvaltning. Der skal samarbejdes og udveksles erfaringer om f.eks. naturbeskyttelse og friluftstilbud – også på tværs af kommunegrænserne - så borgerne får mest muligt glæde af den nye og mere enkle organisering af arbejdet med den danske natur:

- Der udarbejdes inden 2007 et helt nyt grundlag for kommuneplanlægningen, så kommunerne bliver opmærksomme på de statslige interesser, som skal varetages, når kommunen udarbejder nye kommuneplaner. Det indebærer bl.a. en række nye vejledninger, som også vil styrke mulighederne for håndhævelse af reglerne.
- Et helt nyt kvalitetsstyringssystem skal fra første dag ligge klar til de nye kommuner. Miljøministeriet vil i samarbejde med KL og Amtsrådsforeningen vejlede kommunerne så godt som muligt med formidling af hidtidige erfaringer og ”best practise”. På den måde bliver kommunerne rigtig godt rustet til løse opgaverne på naturområdet.
- En løbende dialog og samarbejde mellem staten og kommunerne om naturforvaltning og naturformidling vil forbedre befolkningens muligheder for at komme ud i naturen og øge mulighederne for at få oplevelser i naturen.

6. Livskvalitet og sundhed

Med en udvikling i samfundet, der går mod stadig større adskillelse mellem land og by – f.eks. er der i dag kun ca. en tredjedel af de mennesker beskæftiget i landbruget i forhold til for 25 år siden - vil der blive en stigende efterspørgsel efter at have daglig kontakt med naturen. Et aktivt friluftsliv er godt for vores sundhed og velbefindende. Og jo tættere vi bor på de grønne områder, jo mere kommer vi der for at få oplevelser, stress af og nyde stilheden. Vi skal have naturen og smukke landskaber tæt på i hverdagen. Der er brug for mere ny skov og natur tæt på byerne. Og regeringen vil fortsat lægge stor vægt på, at der udbydes oplevelser i de mange statsejede skove og naturområder. Samtidig vil det blive stadig mere vigtigt at kunne opleve den unikke og vilde natur, der byder på storslåede oplevelser langt væk fra dagligdagen.

Men den enkelte borger skal også selv kunne tage et ansvar for at bruge og passe på naturen og have mulighed for kunne deltage aktivt i det lokale naturarbejde. Hundredvis af mennesker deltager allerede i dag i plejen af værdifulde naturområder, på særlige dage indsamles affald i naturen, og flere statsskovdistrikter har haft gode erfaringer med at inddrage frivillige borgere i naturpleje og naturgenopretning i statsskovene. Det lokale engagement i den danske naturpolitik og forvaltning skal have bedre rammer fremover. Regeringen vil derfor:

- Afsætte op til 50 mill. kr. til grønne partnerskaber med kommuner og foreninger mv. om lokale friluft- og naturprojekter. Eksempler kunne være samarbejde om genetablering af lokale vådområder, etablering af stiforbindelser, formidling til f.eks. skoler og pleje af naturområder - helt eller delvis gennem en frivillig indsats.
- Igangsætte dialogprojekter med de nye kommuner, der bl.a. skal belyse landsbyernes rolle og muligheder, og styrke udviklingen i de danske yderområder.
- Lave en "dannelsesrejse" i naturen, som skaber opmærksomhed på nogle af de største naturoplevelser i Danmark.
- Etablere nye bynære skov- og naturområder med udgangspunkt i lokale ønsker og behov, så kommunernes borgere får mulighed for at opleve naturen i deres hverdag.
- Skabe nye sammenhængende friluftstilbud i naturen - også via dialog og partnerskaber
- Skabe nye muligheder for motion i naturen og andre muligheder for at øge vores velbefindende ved at komme ud i naturen.

Afslutning

Regeringen inviterer hermed Folketingets partier til en bred debat om redegørelsens sigtelinier og de forslåede initiativer. Indsatsen for Danmarks natur bør bygge på det bredest mulige politiske grundlag.